

Populas

Å«PopulasÅ» er tittelen på Vamps tiende studioalbum. Tittelen er latin og betyr befolkning, og plata er intet mindre enn et konseptalbum bygd opp omkring skildringer av en samling sårdeles fargerike karakterer. Noen reelle, noen fiktive, og noen midt i mellom. Å«ElmerÅ» er sangen om Åyvind Stavelands to År gamle barnebarn der han oppdager verden. Å«Kaspar og den gamleÅ» beskriver hvordan en ung manns utrolige historie kan fortone seg sett med en gammel manns skeptiske Åyne. I tillegg streifer plata innom bygdedans i Akershus, innbrudd i et vinmonopol og morgensol som stiger i en hage, samt tar for seg mer skjebnetunge temaer som bÅtflyktninger i drift i Middelhavet.

Musikken som skildrer dette rikholdige galleriet av personer og hendelser er laget av et band bestÅende av fem markante og tydelige personligheter som klarer Å dra lasset sammen som et kollektiv. Denne revitaliserte versjonen av Vamp utfolder seg uten sikkerhetsnett, og klarer kunststykket etter Årevis med meritter og suksesser Å lÅte som et band som ikke har noen verdens ting Å bevis. Det kollektive gjenspeiles i fordelingen av lÅtskrivere, i det organiske, levende lydbildet og i den vellykkede delingen av vokaljobben mellom Jan Toft og Odin Staveland. (Fra The Beatles og The Band vet vi at bruken av flere vokalister ikke svekker identiteten, bare Åker spennet i uttrykket.)

Å...pningssporet er albumets tyngste, mÅrkeste og inderligste lÅt, kanskje ogsÅ den viktigste. Åyvind Staveland skrev den vakkertriste sangen Å«PassasjeraneÅ» da han fikk hÅre om hendelsen med lasteskipet Å Blue Sky M, som ved nyttÅrstider ble funnet utenfor kysten av Italia med over 700 flyktninger fra Syria om bord. Stavelands bratsj og sÅnnen Odins trommer maner til alvor i starten av sangen, og Å Jan Toft, bandets originale, hjemvendte vokalist, synger med uforliknelig sÅr innlevelse, Å Å«Det gÅr et skip mot land i natt/og ingen bÅnnar e te nytte/Eg ber alikavelÅ for dei/som e forlattÅ».

Da det ble kjent at bluesgitarvirtuosen BjÅrn Berge ble med i Vamp, forventet kanskje noen en bluesdreining på bandets neste album. Men Berge har egentlig tatt enda noen steg, tilbake til sin fÅrste musikalske kjÅrlighet: amerikansk bluegrass og cajun, der han har felles grunn med Åyvind Staveland. Å Resultatet har blitt et Vamp-album med klare referanser til den rike amerikanske musikkarven, og det fÅles helt riktig! Lytt for eksempel til fela og banjoen i Å«Billy Blue og Sally AnnÅ», en svarthumoristisk lÅt om et kjÅrestepar på skrÅplanet. Samtidig som Vamp på denne plata har klare amerikanske referanser, stÅr de ogsÅ stÅtt i europeisk sangtradisjon. Kontinentale varietÅsanger, nordisk melankoli, spanske rytmer, Beatleske harmonier og mye mer. Men mest av alt er dette rett og slett kvalitetsmusikk på Vamps vis anno 2015.

Ingen av karakterene i sangene er A4; de har alle sin historie og sine sÅ'regenheter som tar tak i deg. Produsent Odin Staveland har med fin teft funnet fram til et lydbilde preget av akustiske instrumenter som spiller med massevis av trÅkk; det skurer og gnisser og duver; det er akustisk, rÅtt og sanselig. Burleske lÅter som Å«Reimert i pussÅ» (om ungkaren Reimert som gÅr på dans med slips sydd av kistefÅr) og Å«EvelynÅ» (om solipsisten Evelyn med de blÅ Årene mot

den hvite huden) blir balansert av to vakre naturskildrende sanger i beste nordiske visetradisjon: pianoballaden «Åyentråst» og «Mimis morgon», sistnevnte med flott tekst av Paal-Helge Haugen.

Helt siden starten og samarbeidet med den kritikerroste lyrikeren Kolbein Falkeid har Vamp alliert seg med glimrende tekstforfattere. På «Populas» bidrar sterke navn som Lars Saabye Christensen og Helge Torvund. I tillegg står Vamps egne medlemmer fram som låtskrivere med klare blikk og engasjerende fortellerstemmer. Øyvind Staveland ser, både barnets magiske verden og flyktningenes desperate virkelighet. Jan Toft synger med skråblikk og snert. Om by og bygd. Om venninner og skjegg. Om hjertesorg og ballonger. Odin Staveland har funnet sitt eget ståsted som tekstforfatter, og i låter som «Evelyn» og «Ill sjøportrett» tar han deg med inn i en verden du kanskje ikke ville tenkt på å lete deg fram til på egenhånd. Albumet avsluttes med en mørk perle. «Bror» har tekst av Lars Saabye Christensen og tar opp igjen noe av den fortettede stemningen fra åpningskuttet. «Eg e den du ser/Og ikkje som du tror», synger Odin Staveland. Låten blir et punktum som står og dirrer etter at plata er ferdig.

Etter den eventyrlige suksessen med «Liten fuggel» (200.000 solgte album) tok Vamp seg en ett år lang velfortjent pause. Da de kom tilbake, var det i en revitalisert utgave, med bandets originalvokalist Jan Toft tilbake bak mikrofonen og gitarist Bjørn Berge og bassist Kjetil Dalland som nye, sterke medlemmer. Med konseptalbumet «Populas» har Vamp levert en plate som med innsikt og kjærlighet forener humor og alvor, råffhet og varme, gnist og visdom. Et av landets mest folkekjære og spennende band har tatt et nytt steg.

Tom Roger Aadland.